

[6] נהגו בקריאת מגילה שלא להפסיק בין פסוק לפסוק אלא חיבק לסיום פסוק זה מתחיל באותה נשימה פסוק שלאחריו שהרי קרי אגרת וכן נמצא בשם רב יהודה בן יצחק, אמנם בשם רב צמח גאון מציאתי שיפסוק בכל מקום שירצה והיכא דגילה לן בתלמוד לומר בנשימה אחת גילה והיכא דלא גילה לא גילה וכן רבינו המחבר לא הזכיר ממנה זה כלום וכן נראה להביא ראיה שאין ממש במנהג זה מדרסנין בפ"ק דמכילתין א"ר יודן דמן יפו בני המן ועשרת צדיק למימריהו בנשימה אחת והרי לא הזכיר מסוף פסוק שלפניו כלום ואילו לפי מנהג זה היה לו לומר תיבה אחרונה וכו' בנשימה אחת ופלא הוא שהספד אומר השעש משום מאות אהי ואת נשכרתא וכו' בנשימה אחת ופלא הוא שהספד אומר השעש משום רכולהו איש הרדי נפקי נשמתיהו וזה לא היה אלא בעשרת בני המן והמשמעות איש

זמנים . הלכות מגילה פ"ב

דבעין כוונה ללכת ואולי שהכל מודים במגילה : קרא והוא מתחננס וכו' . במשנה שם (דף י"ז) קראה מתחננס יאל ובגמ' (דף י"ה) היכי דמי מתחננס ניס ולא ניס חיר ולא חיר דקרו ליה ועני ולא ידע ללמדורי סברא וכו' מדכרו ליה מדכר :

ז הקורא את המגילה וכו' . בירושלמי מביא אין מדקדקין בפעוניהי חד אמר יהודים וחד אמר יחידים ולא חזר חד מההון . וכתוב בחדושי הרשב"א ז"ל ודוקא בפעוניהי שהלשון והענין אחד יהודים ויחידים אבל פעוניהי אחר לא שא"כ לא קראה כולה , עכ"ל : קראה עומד וכו' . ראש פרק (דף כ"א) הקורא את המגילה עומד ויושב יאל . פי' עומד או יושב ופירשו בירושלמי אפילו לכתחלה : אבל לא יקרא בצבור וכו' . קראוה שנים וכו' . במשנה שם (דף כ"א) קראוה שנים יאל ובגמרא במגילה אפילו עשרה קורין עשרה מתרגמין מ"ט הוהיל וחציבה להו יחזי דעתייהו :

ח אין קוראין בצבור וכו' . שם (דף י"ט) מבואר ובהלכות פרק הקורא למפרע מימנות והעולה מהן בציבור הוא כדברי רבינו ומבואר בהלכות :

ט אין כוהבין את המגילה וכו' . במשנה (דף י"ז) היתה כהונה בסם בסקרא בקומם וכו' לא יאל עד שהיה כהונה אשורית על הספר ובידיו ושם נחבצרו דברי רבינו . ומ"ש במי עטל וקנקנתום כשרה אף על פי של מחר שם פשוט הוא ולמד מדין ק"ו מספר הורה כמו שנחבצר פ"א מהלכות ספילין . ודע שבקנקנתום פסולה ובמימיו כשרה ושם יחבצר :

וצריכה שרמון וכו' . פ"ק (דף ט"ז) גריכה שרמון כלמטה של הורה : ואין העור שלה וכו' . זה פשוט שלא מחר בה עבד ואינה כס"מ אלא לדברים שהשוה לו : היתה

היתה כהונה על הנייר וכו' . שם על הנייר ועל הדפחיה לא יאל . או שכתבה עכו"ם וכו' :

י היו זה אוחיות וכו' . שם (דף י"ה) ח"ר השמיט בה הסופר אוחיות או פסוקים וקראן הקורא כמתורגמן המתרגם יאל והקשו והא מניח היו זה אוחיות משוטטות או מקורעות אס רשומם ניכר כשרה ואס לאו פסולה ופירשו ז"ל הא כולה הא במקלה ע"כ ונחבצרו דברי רבינו :

השמיט זה הסופר וכו' . כבר נחבצר זה בסמוך ומבואר אהא למד שכתבמו קראה ע"פ לא יאל לא אמרו במקלה פסוקים וכזה צעטור הלך רשאלין האביר לקרות ע"פ עס הקורא במקלה פסוקים עכ"ל :

יא המגילה גריכה תפירה וכו' . שם (דף י"ט) אמר רב מגילה נקראת ספר ונקראת אגרת נקראת ספר שאם תפירה בחוטי פסולה ונקראת אגרת שאם תפירה בשלש חוטי גידין כשרה . ובהלכות פירשו שחיס בשתי קלות היריעה וזהו בחור היריעה אמר רב נחמן ובלבד שיהו משולשין ע"כ . ופירש רבינו משולשים שיהא כלל אחד משלש מקומות אלו שלש תפירות וכן פירשו צעטור אכל רש"י ז"ל פירש שיהא מראש מקום היריעה עד מקום תפירה הגיד הראשון כממנו עד השני ומן השני לג' כמשלש עד סוף התפירה עכ"ל ודברי רבינו עיקר :

יב וצריך הקורא לקרות וכו' . מ' מראש פ"ק ושם ח"ר יורה וי"ו דויתא נריך למתהיה כזקופא מ"ט כולו בחדא זקופא חיזקופא . עוד שם שיהא זו אריה על גבי אריה לבנה על גבי לבנה , פי' אריה ואלה זה ע"כ זק , לבנה שמום האלפים שהם רחבין ושהיהם בכלות ולא ידעתי למה לא נחבצרו דברי רבינו ואולי יש לו פי' אחר בזה : ומבואר

או מקורעות . אם רישומן ניכר אפילו היו רובה כשרה . ואם אין רישומן ניכר אם היה רובה שלם כשרה . ואם לאו פסולה והקורא בה לא יצא . השמיט בה הסופר אוחיות או פסוקים וקראן הקורא את המגילה על פה יצא : יא המגילה צריכה שתהא תפורה בלה עד שיהיו כל עורותיה מגילה אחת . ואינה נתפרת אלא בגידין [ג] כספר תורה . ואם תפרה שלא בגידין . פסולה . ואינו צריך לתפור את כל היריעה בגידין כספר תורה אלא אפילו תפר בגידין שלש בקצה היריעה ושלש [ס] באמצעה ושלש בקצה השני כשרה מפני שנקראת אגרת : יב וצריך הקורא לקרות עשרת בני המן ועשרת [ע] בנשימה אחת כדי

א עור סי' תרל"ט סמ"ג : ב עור וסמ"ג : ג עור סי' תרל"ט ע"כ : ד עור וסמ"ג : ה עור וסמ"ג : ו עור סי' תרל"ט : ז עור סי' תרל"ט : ח עור סי' תרל"ט ע"כ :

לחם משנה

שם דלא שייך שם מעשה כלל וכן בתקיעה לא שייך מעשה כדכתב ה"ה ז"ל בפרק חמישי מהלכות שופר וכו' :

ו שקורא כספר וכו' . נראה ודאי שצריך שאלו ספר יהיה מגילה פשויה כחקה : **ז אבל** לא יקרא בצבור וכו' . מדברי העור ז"ל משמע דרבינו ז"ל פליג על הירושלמי דאמר אפילו לכתחלה שחרי כזה הקורא את המגילה וכו' אכל בירושלמי משמע דאפילו לכתחלה וכו' והרמב"ם ז"ל כתב וכו' . דמשמע מדקאמר והרמב"ם ז"ל כתב דפליג על הירושלמי . אכל אפסר דרבינו ז"ל לא פליג עליה אלא דבוקשה לו על הירושלמי דמחני' דיעבד קאמר ואף קאמר דאפילו לכתחלה ומירן דמחני' מיירי אפילו בצבור ונצבור לכתחלה לא משמע דקאמר אכל הירושלמי דקאמר אפילו לכתחלה לא קאמר אלא ביחיד ואולי שזה דעם ה"ה ז"ל שהיה הירושלמי על דברי רבינו ז"ל משמע דלא פליג : וקורא אוחה גדול עס הקטן וכו' . נראה דהשמיטנו דא"כ דאחד מן הקוראים דהיינו הקטן אינו מוילא אלהים ידי חובתם ודילמא יחזי דעמיה אקטן מ"מ כיון שגדול קורא עמו לית לן בם :

אמר

הנהגות מייבונות

שיטה לשיטה כמלא שיטה ובין חיבה לחיבה כמלא אות קטנה וכל אות מוקפת גויל ושיעור גליון ג' אצבעות ולמטה ד' ובין כל דף ודף כמלא רחב ב' אצבעות וכל פרשיותיה סתומות ומגיה בסופה כדי לגול עמוד ובראשה כדי לגול את כל המגילה וכל גופן של האותיות כתב גם כן כאשר ביארנו , ע"כ : [ס] אמר רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב מגילה נקראת ספר ונקראת אגרת נקראת ספר שאם תפירה בחוטי פשתן פסולה ונקראת אגרת שאם תפירה ב' חוטי גידין כשרה אמר רב נחמן בר יצחק ובלבד שיהו משולשין . אבל רש"י פי' שיהא מראש היריעה עד תפירה ראשונה כמו בתפירה ראשונה עד השניה וכן משניה עד השלישית כמו משלישית עד סוף היריעה ובערי מקלט מצינו כיצא בזה במסכת מכות . וכתב רבינו שמה שיותר טוב לתפור בפשתן בין החוטי גידין אלו מלהניח בלא תפירה ביניהם וראיתו מהא דאמרין בפרק גפ פשוט הרחיק את העידן ב' שישין מן השטר פסול בו' עד מסייע ליה לחזקיה דאמר מלאהו בקרובים כשר רבי תתמה שהרי אורי פוסל בג' וסכך פסול פוסל בג' , ע"כ : [ע] גרסינן בפ"ק אמר רבי יונה וי"ו דויתא צריך למיתתיה כזקופא מאי מעמא בחד זקופא איזדקפו אמר ר' חנינא בר פפא כל השירות כולן אריה על גב לבינה ולבינה על גב אריה חוץ מן שאריה ע"כ אריה ולבינה ע"כ לבינה מ"ט אמר רבי אבהו כדי שלא תהא תקומה למפלתן ופירש

מגילה אס כיון לצו יאל ואס לאו לא יאל ואמרו מאי לאו כיון לצו ללכת לא לקרות וא"כ משמע דמגילה נמי למ"ד אין מנות צריכות כוונה לא צבי כוונה ללכת דהא כריתיהו הני צבריהו וא"כ ח"ך כזה דהכל מודים במגילה הא מאי דפסק כרבה דאמר מנות אינן צריכות כוונה וכו"ה הוא ז"ל בפרק חמישי ודאי דלא מודה במגילה , וכו"ה דמאי דאמרו בגמרא כיון ללכת לא קאי אלא אשופר וצריכה ללכת קאי דבכולהו צעין כוונה אכל לא דמי הני כוונה להאי כוונה דמגילה צעין ללכת ואשופר לשמעת מ"מ קשה מין לו תחלץ בין מגילה לשופר ולמשכונן נפסין לאוקמי צריכה ביהאי דוחקא . ואפסר היה לחלק דשופר עבד קאם מעשה שהיא התקיעה ולהכי לא צבי כוונה אכל במגילה דלא עבד מעשה כלל צבי כוונה וכעין זה חילק רבינו יונה ז"ל סוף פ"ק דברכות דהקשה על רבינו האי ז"ל ושאר הפוסקים שפסקו דמנות אינן צריכות כוונה מההיא דפתח בתמרה וסיים בשיכר ופירש אפילו מי שסובר דמנות אינן צריכות כוונה ה"מ בדבר שיש בו מעשה קאם שהמעשה הוא במקום כוונה כגון נטילה לולב וכו' . אכל קשה לי על זה דגמ' מוכח בהדיא דלמ"ד מנות אינן צריכות כוונה הוי אפילו בקריאה

עילמית לעילמים : [נ] אלא דמנחא מגילה קמיה , ע"כ : [ח] פ"ב בירושלמי אין מדקדקין בפעוניהי רבי יצחק בר אבא בר מחסיה ורב חננאל הוון יתבין קומי רב חד אמר יהודים וחד אמר יהודיים ולא חזר חד מנחון , ע"כ : [כתב הטור ז"ל וי"מ דוקא בשעות כי האי שהלשון והענין אחד אבל בשעות אחר לא שאם כן לא קראה כולה ע"כ , ע"כ : [ט] יחיד יוצא במגילה הכתובה בין הכתובים אפילו בצבור אי מחסיה או מיתרא פורתא ועוד הא אמר אם היו אוחיות משוטטות או מקורעות ואפילו אם אין רישומן ניכר אם היה רובה שלם כשרה ואילו בס"ה תנן בפרק הקומץ אפילו כתב אחר מעכב ומפירש בגמרא לא נצרכה אלא לקצוה של יו"ד , ע"כ : [י] עיין בפרק ראשון הלכות תפילין , ע"כ : [כ] פ"ק דברי שלום ואמת מלמד שצריכה שרמון כאמיתה של תורה עיין בהלכות תפילין פ"א , ע"כ : [ג] וכן פסק בעל ס"ה משמו וז"ל ונראה לי ראייתו מדקדקין במגילה הכתובה בין הכתובים ביחיד עכ"ל . אבל רבינו שמהו ורא"ה כתבו שצריכה עיבוד לשמה מדאיתקש לאמיתה של תורה לענין שרמון והוא הדיו לעיבוד ויוני האותיות ותיקא גויל ושאר הדומה לאלו ועיין בהגה"ה המתחלת בקוצר אשיבך , ע"כ : [מ] מכאן פסק רבינו שמשון שעל חסרון ויתרון אין לחוש במגילה : [נ] בקוצר אשיבך כי ר"ת כתב שמגילה יש לה בל דין ס"ת למנין שישין כדאיתא במסכת סופרים ורוב העמוד בג' למשפחותיכם ובין

ומנהג כל ישראל וכו'. כך כתוב בהלכות שש רבין האין גאון ז"ל: יג שני הימים האלה וכו'. שם פ"ק (דף ה'): לאסור את של זה בזה ששנים אסורין בכל מקום: ושני הימים האלו וכו'. משנה שם (דף ו'): אין בין אדר ראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים ובגמ' בלשון אחרון הכי קמי אין בין י"ד של אדר ראשון לי"ד של אדר וכו' הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין ובהלכות וכן הלכתא. וכחז רבין דה"ה לט"ו ופסוק הוא: אנשי כפרים וכו'. במשנה (דף ה') אע"פ שאמרו מקדימים מותרים בהספד ותענית ומתנות לאביונים ובגמ' (דף ד' ה') אכל שמחה אינה מנהג אלא צומה:

יד מצות יום י"ד וכו'. מפורש שם בהרבה מקומות: ומותר בעשיית מלאכה וכו'. מחלוקת אמוראי שם (דף ה'): פסק כרבה דהוא דהר"ל דאמר ימי שמחה ומשנה קבילו עליהו יו"ט לאסור בעשיית מלאכה לא קבילו עליהו וכן פסקו בהלכות ופירש"י: אבל אמרו וכו': בני כפרים וכו'. במשנה המכרז למעלה (דף ה') ובגמרא (דף ד') ג"כ הו"ל ואמרו בני כפרים מקדימין גובין זו ביום ומחלקים זו ביום מפני שעיניהם של

של עניים נשואות למקרא מגילה אכל שמחה אינה מנהג אלא צומה. ורבין כחז אס חלקו ולא כחז מהלקין מפני לשון המשנה שאמרו מותרין משמע אכל לא חייבין אלא רשאיין ואף פירוש הכרייתא כן הוא לדעתו ז"ל: ומעורת פורים וכו'. מיתרם שם (דף ז') כלשונה. ופי' כלילה ליל שני קורין את המגילה אכל כליל אחר יום הקריאה פשיטא שלא יאל שכבר עבר פורים:

מן כיצד הוצת וכו'. שם מיהייב איניש לבסומי בפורים עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן ובשאר מקומות אמרו אין שמחה אלא בצבצ: וכן מייב וכו'. שם (דף ז') הני רב יוסף ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מתנות לאחד אביו ורב מינא הו מחלפי סעודתייהו להדדי:

מן וחייב לחלק וכו'. שם (דף ז'). ומתנות לאביונים שתי מתנות לשני בני אדם: ואין מדקדיקין וכו'. ירושלמי פ"ק דמגילה כלשון רבין: ואין משנין מעות פורים לדקה אחרת. משנה הובאה פ' השוכר את האומנין במציעא (דף ע"ה) מנבת פורים לפורים:

יז מוטב לאדם וכו'. דברי רבין רלויין אליו:

כל

[ב] כדי להודיע לכל העם שכולם נתלו ונהרגו כאחד. ומנהג כל ישראל שהקורא המגילה קורא ופושט כאגרת להראות הנם וכשינמור חוזר וכורכה כולה ומברך: יג שני הימים האלו שהן י"ד וט"ו אסורין [ק] בהספד ותענית לכל אדם בכל מקום. בין לבני ברכין שהן עושין ט"ו בלבד. בין לבני עיירות שהן עושין י"ד בלבד. ושני [י] הימים אסורין בהספד ותענית [ט] באדר הראשון ובאדר השני. אנשי כפרים שהקדימו וקראו בשני או בחמישי הסמוך לפורים מותרים בהספד ותענית ביום קריאתה ואסורין בהספד ותענית בשני הימים האלו ואע"פ שאין קוראין בהן: יד מצות יום י"ד לבני כפרים ועיירות ויום ט"ו לבני ברכין להיותן יום שמחה ומשתה ומשלוח מנות לריעים ומתנות לאביונים. יומות בעשיית מלאכה ואע"פ אין ראוי

לעשות בו מלאכה. אמרו חכמים כל העושה מלאכה ביום פורים אינו רואה [ק] סימן ברכה לעולם. בני כפרים שקדמו וקראו בשני או בחמישי אם חלקו מעות לאביונים ביום קריאתן יצאו. אבל השמחה והמשתה אין עושין אותם אלא ביום ד'. ואם הקדימו לא יצאו. וסעודת פורים שעשאה [ב] כלילה לא יצא ידי חובתו: מן כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו. ושותה יין עד [ג] שישתכר וירדם בשכרותו. וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות בשר או שני מיני תבשיל או שני מיני אוכלין לחבירו שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו ע"י מנות לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח לריעים משובח. ואם אין לו [ג] מחליף עם חברו זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו כדי לקיים ומשלוח מנות איש לרעהו: מן יחייב לחלק לעניים ביום הפורים. אין פוחתין משני עניים נותן לכל אחד מתנה אחת או מעות או מיני תבשיל או מיני אוכלין שנאמר ומתנות לאביונים שתי מתנות לשני עניים. [ז] ואין מדקדיקין במעות פורים אלא כל הפושט ידו ליטול נותנין לו. ואין משנין מעות פורים לצדקה אחרת: יז מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות במעודתו

א עור סי' תלוי סמ"ג שם: ב עור ס' כהנא ס' ג עור סי' תלוי סמ"ג שם: ד עור סי' תלוי: ה עור סי' תלוי סמ"ג שם:

לחם משנה

משום קריאתו בשביל זה. הא לאו מילתא היא כלל דנשלחא כשאלו יכולים לחלק ביום י"ד ויום ט"ו ענמו ודאי דהחלוקה ביום הקדימה רשות אכל כשאלו חנו יכולים לחלק ביום פורים ענמו כמו היכא דליתרמי בשבת אז ודאי דהחלוקה ביום הקדימה חשוב מפני שעיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה: ואם אין לו מחליף וכו'. שם (דף ז') אביו בר אבין וכו' מחלפי סעודתייהו להדדי ע"כ. ופירוש רבין ז"ל זה מנאכר. ורש"י ז"ל פירש זה אוכל עם זה בפורים של שנה זו ובשניה סועד חבירו עמו. וקשה על דבריו דא"כ לא היה מקיים מנות משלוח מנות אלא אחד מהם שהיה נותן סעודתו לחבירו אכל חבירו לא היה מקיים וכן הקשה מהרי"ק ז"ל. ול"ל לתרץ דהיו עושין כך זה היה נותן סעודתו לחבירו במתנה בשנה זו ואחר שהיה שלו אז חבירו כשהיה נותן לו מלוחה סעודה והיה סועד עמו נמאל שם הוא נותן לו כיון שכבר היה קמיה לו במתנה והרי נתן מהנחתו לו:

מן ואין משנין מעות פורים וכו'. בפרק השוכר את האומנין (דף ע"ה) אמרו על מתני' דשוכר את החמור להוליכה בזה וכו' אחיז כר"מ דלמר כל המעביר על דעת בעל הבה נזיל הוי. וקשה ה' ר"מ וכו' אלא הא ר"מ דמנבת פורים דהיה מנבת פורים לפורים מנבת העיר לאוהה העיר כו' ר' אליעזר אומר מנבת פורים לפורים ואין העיר רשאי ליקח מהם רעוה לסנדלו אלא"כ התנה במעמד אנשי העיר דברי

יד אמרו חכמים כל העושה מלאכה ביום פורים אינו רואה סימן ברכה. לא ידעתי למה לא חילק רבין ז"ל בין אחרת דנהג לאסורא דלא נהג וכמו שחילקו בגמ' וכן נעשה של שמחה שאמרו שם שמואל. והעור ז"ל ביאר כל זה: בני כפרים שקדמו וכו'. הר"ה דס"ל דמ"ש במשנה (דף ה') אע"פ שאמרו מקדימין וכו' מותרים וכו' ר"ל דרשאיין לחם מתנות לאביונים בלוחם היום. וט"ו ויכיו קאמר אע"פ שאמרו וכו' אדרבה הו"ל ואמרו הו"ל וכדקשהו לעיל בגמ' דברייתא דלמרה אע"פ שאמרו וקשה אדרבה משום שאמרו הוא הכא נמי משום דלמרי מקדימין משום הכי רשאיין דל"כ לא היו רשאיין. וכו"ה ה"ק אע"פ שאמרו מקדימין מ"מ רשאיין ולא חייבין דס"ד דחייבין לחם מתנות לאביונים א"כ מה הקשו בגמ' דברייתא יומא דמ"ש הכרייתא נמי ה"ק דאע"פ שאמרו כפרים מקדימין וכו' דהוה ס"ד דחייבין קמ"ל דגובין כלומר אם ירצו גובין דכן הוא פירוש הכרייתא לדעת רבין ז"ל. וי"ל דשפיר פריך דברייתא דאע"פ שפירשה הוא רשות מ"מ לא הוזכר דברייתא לשון רשות כדי שיפול עליו לשון אע"פ כמו שזכר במשנה לשון מותרין שהוא רשות, א"כ י"ל דמתני' מלי דקאמר קאי אמתריין בהספד. וכו"ה לדעת רבין ז"ל דחלוקה המעות ביום הקדימה רשות א"כ הכי קאמר ר"י בגמ' מפני שעיניהם של עניים נשואות וליך לחלק ביום הקריאה לכך אין קוראין אותה בשבת הא לדעתו ז"ל דחילוק יום הקדימה רשות ולמה דחו המגילה

הנהגות מיימוניות

בריה דרבינא הוה יתיב כולי שחא בתעניתא בר מעצרתא ומעלי יומא דכפורי ויומא דפוריא, ע"כ: [ב] תניא רשב"ג אומר מצות שנוהגות באדר השני אין נוהגות באדר הראשון חוץ מן ההספד ותענית ששוין בזה ובוה רבי ברכיה בשם רב ורבי סימון בשם רבי יהושע ור' הונא דציפורי כהרא דרשב"ג הנחיה הלכה. לענין שזירות כותבין אדר הראשון ואדר השני רבי יהודה אומר אדר השני כותב ת' ודיו וכן בפ"ק דשקלים, ע"כ: [ג] ס"ה אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים בלבד הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין, מהר"ם כתב דכל הלכה מוכחת דמייירי שקראו המגילה בראשון ושוב נמלכו לעבר את השנה וכן כתב בשם רבין שכתב עיין בהגה"ה המתחלת תניא רשב"ג, ע"כ: [ד] בשאלות כתב דמאן דעביר עיבדיהא באתרא דלא נהוג משמתינן ליה מעובדא דרב דליישיה להווא גברא דורע כיתנא ומסיק דבאתרא דלא נהוג ביה הוה, ע"כ: [ה] פ"ק אמר רבא כו' עד מאי טעמא ימי משתה ושכחה כתיב. ומיהו אם משתה סעודתו עד הלילה אומר מהר"ם שצריך לברך על הנסיו כדראשכתן רב צלי של שבת במוצאי שבת משם ה"ר קובלין, ע"כ: [ו] פ"ק אמר רבא מיהייב איניש לבסומי בפורים עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי כתב ראב"ה דכל הני למצוה בעלמא ולא לעכב: [ז] אבין בר אבין ורב חנינא בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי: [ד] גרסינן בפרק המקבל מעות פורים לפורים ואין העיר רשאי לקנות מהן רעוה לסנדל אלא א"כ התנה במעמד אנשי העיר זו דברי ר"מ שאמר משום ר"ע ורשב"ג מיקל והלכה כר"ע מחבירו, ע"כ:

ופירש בה"ג אי זהו אריה ואת ואת לבינה פרשנדא דלפון אספתא וכו' שאריה חצי לבינה ובענין זה מצונו במלכים דיהושע ושירת האוינו דמוכח בסמ' סופרים שהן לבינה על גב לבינה. אבל רש"י כתב אריה הכתב ולבינה החלק. וכתוב במסכת סופרים איש כריש דפא ואת בסופה ועשרת בסוף דפא ופרי' כזה' ומדקאמר הלשון ואת בסופה ע"כ בסוף שיטה קאמר דאם ת"ל בסוף דפא הא קאמר ועשרת בסוף דפא אלא ודאי ראש שיטה וסוף שיטה קאמר. וכן כתב מהר"ם במגילה אסתר שכתב לעצמו וכן כתב ש"י ותי' של פרשנדא קטנות וא' גדולה וי"ו דויתא ארובה וי"ן קטנה: [ז] בשיליה פ"ק א"ר יודן דמן איפא וכו' מספקא לראב"ה אי למצוה אי לעכב, ע"כ: [ח] אמנם כתב רב צמח גאון דהקורא את המגילה קורא וכוך כס"ת וכן מנהג בשתי ישיבות וזית רבין שבבבל ובכל מקומות ישראל וכן כתב רב פלטי גאון אבל רבין האין גאון כתב כרבינו המחבר וז"ל מנהגא דהווא לנא דמאן דקרי מגילה כוך ופושט כאגרת וכשינמור חוזר וכורכה כולה ומברך אבל הקורא וכוך כס"ת לא חוי לנא וכן כתב ס"ה משמו וכן נמצא במנהגינו כתוב בשם רבין מאיר ש"צ וכן הנחיה מהר"ם: [ק] במגילה תענית ובפ"ק מיתלי לה ויליף טעמא נמי מקרא שמחה אלא שאסור בהספד משתה אלא שאסור בתענית וכו' ואמר רב לא נצרכה אלא לאסור של זה בזה ואת של זה בזה וגרסינן בפ' אלו דברים מר

*[לא ידעתי מקומו, ונכרכות כ"ז חותב רב עלי שבת בע"כ]:

זמנים. הלכות מגילה פ"ב

בסעודתו ובשלוש מנות לרעיו. שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים. שהמשמח לב האמללים האלו דומה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדבאים: יח *כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח חוץ [כ] ממגילת אסתר והרי היא קיימת בחמשה חומשי תורה ובהלכות של תורה שבעל פה שאינן בטלין לעולם. ואע"פ שכל זכרון הצרות יבטל שנאמר כי נשכחו הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני. ימי הפורים לא יבטלו שנאמר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם:

יח כל ספרי וכו'. במדרש, ויש כאלו שהגה. זאם כוחו כפשוטו לימות המשיח האלה יראה את דרכו*:

אמר המגיד אכן נוכל ליישג שכונת הרב על קריאתה שלא יסיה על דרך המיוז רק קריאת המגילה:

הנהגות מיימוניות על הלכות פורים

השבוע לא יצא מפתח ביתו אלא קורא בביתו. אבל מהר"ם הנהיג והורה שלעולם ילך לבית הכנסת ערבית ושחרית לשמוע מקרא מגילה וכשישוב לביתו הורר לאבדו וחולץ מעליו ועיין בהלכות אבל פ"א ובסוף הלכות שמחות כתב מהר"ם דנראה לו דאין אכלות נוהג בפורים כלל וע"ש בהלכות אבל. מנהג פורים. בליל פורים מתפללין ערבית על הנסים אע"פ שעדיין לא קראו את המגילה ודלא כאשר כתב רב עמרם בסדרו שאין אומרים על הנסים עד אחר קריאת מגילה דמאי שנא פורים מכל יו"ט שאומר מעין המאורע בערבית אע"פ שעדיין לא קדשו ולא מצונו לעולם תפלת ערבית חלוק מתפלת יוצר אלא לעולם מוכיירין בזה וכו'. ולאחר תפלת ערבית משלימין קריש וקורין המגילה אחר כך מתחיל ש"צ ואתה קדוש וסדר קדושה לפי שאסתר אמרה ואתה קדוש סמוך לפסוק אלהי אקרא יומם דמיניה דרשינן מקרא מגילה. ואם מוצאי שבת הוא מתחיל ויהי נועם ואומר כפעם אחרת, אמנם ראב"ן כתב שאין לאומרו. ואומר פסוקים ויתן לך אבל ובא לציון אין אומרים לפי שאין גאולה בלילה:

שחרית מתפלל יוצר ומוציא ס"ת וקורין בו יבא עמלק ומחזירין ס"ת למקומו וקורא המגילה ואחרי כן פותח באשרי וסדר קדושה. ונהגו לומר בקול רם. איש יהודי ומדרכי יצא. ליהודים, כי מרדכי, ואין זה אלא מנהג לשמח תחינות. לזרם שמתוך כך יתנו דעתם לשמוע מקרא מגילה ויש מקומות שאין נוהגין כן. ונהגו לומר אשר הגיא בלילה, ע"כ:

כתב תלמיד אחד לפני רש"י ראיתי בני אדם שנהגו לחלק מתנות פורים לעבדים ולשפחות העובדים בבית ישראל והיה הדבר קשה בעיני דבי לפי שנאמר ומתנות לאביונים וזה הנותן לעבדים ולשפחות גזול את האביונים ומדמה בעצמו כאילו מקיים ומתנות לאביונים הנאמרים באביוני ישראל ולפי שמתחלה התחילו העניים המסביישים לשלוח תחנונות שלהן ביד עכו"ם מניקות להחזיר הילדים לבתי אביהן נהגו לתת אף לשפחות ומניקות ואין רבי נוהג בדבר זה ומדברי רבי טוב סמנו לזרז צדור לים שמראה שמתנות היום נעשה אף לעכו"ם וקורא רבי עליהם וכסף הרבית להם וזה עשו לבצל שהרבה הקב"ה זהב לישראל והביאו לעבודת המשכן בא להן מעשה העגל ופרקו גומי הזהב משל לאדם שהיה מקבל אורחים באו אורחים ישראל קבלם באו אורחים עכו"ם קבלם אבר את הראשון שאמר שומע זה דרכו בכך, וכן נמצא בשם מורי רבינו ששמע בשם רבינו אפרים ולפיכך כתב דבעיר חדשה שלא הרגילו בכך אסור להרגילם אבל במקום שהרגילו אין לבטל הדבר מפני דרכי שלום כדתנן מפרנסין עניי עכו"ם עם עניי ישראל וכו' ומחזיקין ידיהם בשביעית ושואלים שלומם כבשלום ישראל מפני דרכי שלום, ע"כ. פורים שחל להיות במוצאי שבת אבל היושב בבה"כ לא יצא מיד אחר ברכו כבשאר מוצאי שבתות אלא ישאר שם עד אחר התפלה וקריאת מגילה וביום פורים לא יצא מביתו אלא קוראין לו ומתפללין עמו או קורא בעצמו וכן אם פורים חל באמצע

מגיד משנה

הלכות חנוכה פ"ג

מגיד משנה

ועתה אלא הן עממן אצל לפניהם ולאחריהם מוחרין וכשלאמרו פ"ק דר"ה (דף י"ט:) לא בטלה מגילת תענית לענין חנוכה ופורים דוקא ציומן אצל לפניהם ולאחריהם בטלה וזהו שאלו מתעניין ב"ג בליל:

ד כל שחייב בקריאת וכו'. שם (שבת כ"ג.) אמר ריב"ל נשים חייבות בנר חנוכה שאף הם היו באותו הכס והשאר פשוט הוא שכן חייבין ושם מפורש שחש"י פטורין ח"כ הרי היא כמגילה:

והמדליק אותה וכו'. שם מימרא מבושרת ולאמרו

א בבית שני כשמלכי יון גזרו גזרות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות. ופשוטו ידם בממונם ובבנותיהם ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו המהרות. וצר להם לישראל

פ"ג א בבית שני כשמלכי וכו'. ספר המאורע הזה פשוט וידוע כפ' במה מדליקין בשבת (דף כ"א:) ח"ר ככ"ה כסליו יומי חנוכה דלא למספד כהון ששכנעו יומים להיכל סמאל כל השמנים שבהיכל וכשנכרה מלכות בית השמונאי ונמחו צדקו ולא מלאו אלא כך אחד שהיה מונח בתחתו של כ"ג ולא היה בו להדליק אלא יום אחד ונעשה בו כס והדליקו בו שמנה לילות לשנה אחרת קבעו יו"ט ושם אמרו ל"ה מזה להניח על פתח ביתו. ודע שדעת רבינו כדעת סאומר שחנוכה ופורים אינן חסודים בהספד ותענית

מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד שריחם עליהם אלהי אבותינו והשיעם מידם והצילם וגברו בני השמונאי הכהנים הגדולים והרגום והשיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנים עד החורבן השני: ב ובשגברו ישראל על אויביהם ואבדום בכ"ה בחדש כסליו היה ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור במקדש אלא פך אחד ולא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים עד שכתשו זיתים והוציאו שמן טהור: ג ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת ימים האלו שתחלתן כ"ה בכסליו ימי שמחה והלל יומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות והגלות הנם. וימים אלו הן הנקראין חנוכה והן אסורין בהספד ותענית כימי הפורים. והדלקת הנרות בהן מצוה מדברי סופרים כקריאת המגילה: ד כל שחייב בקריאת המגילה חייב בהדלקת נר חנוכה והמדליק אותה בלילה הראשון מברך שלש ברכות ואלו הן. בא"י אמ"ה אקב"ו להדליק

א עור סי' תרע סמ"ג עשין דרננן ה' : ב עור סי' תרע סמ"ג שם : ג עור סי' תרע :

לחם משנה

ספרי הנביאים יתבטלו לגמרי ואין לומדים מהם לדבר מן הדברים וכמאן דליחיה ולאמר שאין הדבר כן שכי כל ספר וספר מהם אלו לומדים ממנו דברים הרבה וח"כ יתבטלו אותם הדינים, וזה אמרו שאין ספר שאין בו למודין, לכך אמר דאין הכוונה כמ"ס רבינו ז"ל שיגזרו אלא קיימים יהיו אלא אע"פ שאין קוראים בהם בכל שנה אלא לשם עת רחוק מ"מ במגילת אסתר קורין:

פ"ג א בבית שני וכו'. כתב ה"ה וכשלאמרו בפ"ק דר"ה לא בטלה מגילת תענית לענין חנוכה ופורים וכו'. פ"ק דר"ה (דף י"ט:) אמרו והלכתם בטלה הלכתם לא בטלה קשיא הלכתם להלכתם ל"ק כן בהנוכה ופורים כן בשאר יומי. וח"כ לפי דעת רבינו ז"ל דלא בטלה בהנוכה ופורים ר"ל ציומיהו דוקא ח"כ לימא אידי ואידי בהנוכה ופורים ומאי דקאמר בטלה הוא לפניהם ולאחריהם ודקאמר לא בטלה היינו ציומיהו. וי"ל דעדיפא מינה משני דבטלה הוא לגמרי צין ציומיהו צין לפניהם ולאחריהם ועוד דסתמא דגמרא הוא דמחרן קושטא דמילתא דקיס לה לגמרא דבהנוכה ופורים לא בטלה ובשאר יומי בטלה:

ד והמדליק אותה בלילה הראשון מברך ג' ברכות כו' וכל הכוונה אותה ולא מברך שמים. כתב ה"ה ז"ל מימרא מבושרת ולאמרו בה הכוונה אותה ולא בייק*. ונראה לי שיש ס"ס בדבריו וכן נריך להגיה ולאמרו בה וכל הכוונה אותה מברך כ"ה ג' בדפוס וויניציא וג' פרינו מחוקק בטוב בלא שום דוחק:

הנהגות מיימוניות

סדרי תורה אינן עתידין ליבטל מה שעמא קול גדול ולא יספ ר"ל אמר אף מגילת אסתר והלכות

[כ] ירושלמי גרסינן ר' יוחנן וריש לקיש ר"י אמר הנביאים והכתובים עתידים ליבטל וה'